

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0423U100233

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-12-2023

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєнко Світлана Миколаївна

2. Svitlana M. Nikolaienko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8903-6162

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 08.00.04

Назва наукової спеціальності: Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 08-12-2023

Спеціальність за освітою: Облік і аудит

Місце роботи здобувача: Національний університет харчових технологій

Код за ЄДРПОУ: 02070938

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 68, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.058.01

Повне найменування юридичної особи: Національний університет харчових технологій

Код за ЄДРПОУ: 02070938

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 68, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет харчових технологій

Код за ЄДРПОУ: 02070938

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 68, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.81

Тема дисертації:

1. Формування кластерів за участю підприємств молочної промисловості
2. Formation of clusters with the participation of dairy industry enterprises

Реферат:

1. Ніколаєнко С.М. Формування кластерів за участю підприємств молочної промисловості. – На правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Національний університет харчових технологій Міністерства освіти і науки України, Київ, 2023. Досліджено, узагальнено та систематизовано теоретичні підходи до розуміння сутності поняття «кластер» та формування кластерів у світовій та національній економіці. На підставі аналізу наукових досліджень визначено економічну сутність кластеру. Розвинуто підходи до класифікації кластерів ознаками сфери суспільного життя, способу організації, стадій життєвого циклу, типу інтеграції. Доповнено класифікацію кластерів класифікаційною ознакою сфери діяльності, що дозволило доповнити існуюче групування кластерів поняттями «соціальний», «екологічний», «інноваційний», «змішаний кластер». Досліджено стан та результативність діяльності підприємств харчової промисловості, що дозволило виявити тенденції та закономірності їх розвитку, які проявляються у скороченні кількості підприємств, зміні структури виробництва, зменшенні кількості

працюючих тощо. Застосування статистичного методу оцінювання потенціалу кластеризації на основі розрахунку коефіцієнтів локалізації, душового виробництва та спеціалізації дозволило виявити різну доцільність та потенційну можливість об'єднання підприємств в кластерні структури різних галузей харчової промисловості. На основі аналізу виявлено потенційну доцільність формування кластерів молочної промисловості на територіях Київської, Кіровоградської, Сумської, Черкаської, Харківської, Миколаївської, Полтавської, Хмельницької та Чернігівської областей. Сформовано підходи до формування кластерів в молочної промисловості, які відображають певну послідовність обов'язкових дій, реалізація яких забезпечить досягнення мети шляхом вирішення поставлених задач. Узагальнено етапи формування кластерного об'єднання за участю підприємств молочної промисловості. За результатами проведеного дослідження, визначено пріоритетні типи кластерів. Для оцінювання переваг входження підприємств молочної промисловості в кластери побудовано матрицю впливу учасників кластеру на зниження загроз діяльності ініціатора кластеру (підприємства молочної промисловості). Застосування методу аналізу ієрархій дозволило виявити різну міру реалізації економічних інтересів підприємств молочної промисловості та сільськогосподарських виробників молока в різних типах кластерів. Запропоновано алгоритм формування кластерної структури, який дозволив визначити оптимальний порядок створення та функціонування кластеру. Узагальнено ознаки ідентифікації територіального, галузевого, агропромислового та інноваційного кластерів. Сформовано модель кластеру молочної промисловості Київської області. Ключові слова: молочна промисловість, територіальний кластер, галузевий кластер, харчова промисловість, ефективність кластеру, формування кластеру.

2. Nikolaienko S.M. Formation of clusters with the participation of dairy industry enterprises. - On the rights of the manuscript. Dissertation for obtaining the scientific degree of candidate of economic sciences in the specialty 08.00.04 - economics and management of enterprises (by types of economic activity). National University of Food Technologies of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2023. The theoretical approaches to understanding the essence of the concept of "cluster" and the formation of clusters in the world and national economy have been researched, generalized and systematized. Based on the analysis of scientific research, the economic essence of the cluster is determined. Approaches to the classification of clusters by features of the sphere of social life, method of organization, stages of the life cycle, type of integration have been developed. The classification of clusters was supplemented with a classification feature of the field of activity, which allowed to supplement the existing grouping of clusters with the concepts of "social", "ecological", "innovative", "mixed cluster". The state and effectiveness of food industry enterprises were studied, which made it possible to identify trends and patterns of their development, which are manifested in the reduction of the number of enterprises, changes in the structure of production, reduction in the number of employees, etc. The application of the statistical method of assessing the potential of clustering based on the calculation of the coefficients of localization, mass production and specialization made it possible to identify the various expediency and the potential possibility of combining enterprises into cluster structures of various branches of the food industry. Based on the analysis, the potential expediency of forming dairy industry clusters in the territories of Kyiv, Kirovohrad, Sumy, Cherkasy, Kharkiv, Mykolaiv, Poltava, Khmelnytskyi and Chernihiv regions was revealed. Approaches to the formation of clusters in the dairy industry have been formed, which reflect a certain sequence of mandatory actions, the implementation of which will ensure the achievement of the goal by solving the set tasks. The stages of forming a cluster association with the participation of dairy industry enterprises are summarized. Based on the results of the research, the priority types of clusters were determined. In order to evaluate the benefits of dairy industry enterprises joining clusters, a matrix of influence of cluster participants on reducing threats to the activities of the cluster initiator (dairy industry enterprises) was constructed. The application of the method of analysis of hierarchies made it possible to reveal different degrees of realization of the economic interests of dairy industry enterprises and agricultural milk producers in different types of clusters. An algorithm for forming a cluster structure was proposed, which made it possible to determine the optimal procedure for creating and functioning of a cluster. Generalized signs of identification of territorial, sectoral, agro-industrial and innovation clusters. A model of the dairy industry cluster of the Kyiv region has been formed. Key

words: dairy industry, territorial cluster, industry cluster, food industry, cluster efficiency, cluster formation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ніколаєнко С. М. Характеристика освітньої складової молокопереробного кластерного формування Київської області. Теоретичні та прикладні аспекти обліку, аналізу і аудиту в системі економічних відносин : кол. монографія / за ред. Л. М. Чернелєвського. Київ : НУХТ, 2021. С. 177–182.
- Ніколаєнко С. М. Проблеми кластеризації молочної промисловості України. Фінансово-господарська діяльність підприємств харчової промисловості в умовах глобальної інформатизації : кол. монографія / за ред. Л. М. Чернелєвського. Київ : НУХТ, 2015. С. 187–194.
- Ніколаєнко С. М. Теоретичні підходи щодо формування кластерної моделі розвитку економіки. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту в умовах глобалізації світової економіки : кол. моногр. ; за ред. Л. М. Чернелєвського. Київ : НУХТ, 2013. С. 109–113.
- Ніколаєнко С. М. Методичні підходи до обґрунтування доцільності та вибору типу кластеру. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 10. С. 30–39.
- Ніколаєнко С. М. Формування територіального кластера в молочної промисловості. Бізнес Інформ. 2022. №10. С. 89–96.
- Ніколаєнко С. М. Формування кластерів за участю підприємств молочної промисловості. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 9. С. 62–69.
- Ніколаєнко С.М. Порівняння альтернативних типів формування кластерів за участю підприємств молочної промисловості. Slovak international scientific journal. 2022. №63. Р. 34–37.
- Ніколаєнко С. М. Тенденції створення та функціонування молокопереробного кластеру Київської області. Slovak international scientific journal. 2021. №53. Vol. 2. Р. 18–22.
- Ніколаєнко С. М. Кластери молочної промисловості: передумови та ефективність функціонування. Агросвіт. 2015. № 5. С. 84–88.
- Ніколаєнко С. М. Теоретичні аспекти і передумови створення кластеру молочної промисловості. Наукові праці НУХТ. 2015. № 2. С. 62–69.
- Ніколаєнко С. М. Передумови формування кластерних об'єднань. Агросвіт. 2015. № 2. С. 46–49.
- Ніколаєнко С. М. Світовий та вітчизняний досвід формування кластерних структур. Агросвіт. 2014. № 24. С. 46–50.
- Ніколаєнко С. М. Фактори підвищення конкурентоспроможності регіонів України на основі розвитку кластерів. Агросвіт. 2014. № 5. С. 59–62.
- Ніколаєнко С. М. Характеристика сучасного стану харчової та переробної промисловості. Інноваційна економіка. 2014. № 5. С. 31–37.
- Ніколаєнко С. М. Кластеризація економіки як ефективний механізм підвищення конкурентоспроможності галузі. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 8 (135). С. 193–195.
- Ніколаєнко С. М. Структурні взаємовідносини у моделі територіального кластеру. Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки : матеріали XXI Міжнародної наук.-практ.ї конф. 23 листопада 2022 р. Київ : Політехніка, 2022. С. 62.

- Ніколаєнко С. М. Регіональна локалізація харчових виробництв. Економіка підприємства: теорія і практика : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовтня 2022 р. Київ, 2022. С. 52–54.
- Ніколаєнко С. М. Світові моделі організаційних форм зниження зовнішніх ризиків. Управління системою фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування : матеріали І Всеукраїнської наук.-практ. конф., 16-18 листопада 2022 р. Миколаїв, 2022. С. 72–73.
- Ніколаєнко С. М. Розвиток теорії кластерів. Фінансово-економічна платформа парадигмальних змін повоєнного розвитку України : матеріали І Всеукраїнської наук.-практ. конф. присвяченої пам'яті проф. Войнарєнка Михайла Петровича, 27-28 жовтня 2022 р. Хмельницький, 2022. С. 155–156.
- Ніколаєнко С. М. Кластер молочної промисловості Київської області – доцільність створення. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів : Всеукраїнська наук. конф., 21-22 листопада 2018 р. Київ : НУХТ, 2018. С. 80–82.
- Ніколаєнко С. М. Кластер – як ефективний напрямок розвитку підприємств молочної промисловості. Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку підприємств харчової промисловості : Міжнар. наук.-практ. конф., 21-22 квітня 2016 р. Київ : НУХТ, 2016. С. 24.
- Ніколаєнко С. М. SWOT-аналіз та його застосування при оцінці кластерного утворення. Проблеми сучасної економіки : VI Міжнар. наук.-практ. конф., 13-14 лютого 2015 р. Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2015. Ч. 2. С. 113–115.
- Ніколаєнко С. М. Передумови участі господарств населення в кластері молочної промисловості. Розвиток національної економіки: теорія і практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 квітня 2015 р. Івано-Франківськ, 2015. С. 223–224.
- Ніколаєнко С. М. Перспективи розвитку кластерів в Україні. Управління сучасним підприємством : матеріали ІХ Міжнар. наук.практ. конф., 25-26 квітня 2013 р. Київ : НУХТ, 2013. С. 133–135.
- Ніколаєнко С. М. Ранжування областей України за індексом конкурентоспроможності. Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку підприємств харчової промисловості : Всеукраїнська наук.-практ. конф., 24-25 квітня 2014 р. Київ : НУХТ, 2014. С. 32–33.
- Ніколаєнко С. М. Розвиток кластерів – як можливість підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості. Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК : матеріали ІІ Всеукраїнської наук.-практ. конф., 21-22 листопада 2013 р. Київ, 2013. С. 120–121.
- Ніколаєнко С. М. Розвиток процесів кластеризації Фінляндії. Сучасні проблеми розвитку підприємств харчової промисловості : ІІ Всеукраїнська наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 13-14 листопада 2014 р. Київ : НУХТ, 2014. С. 43–45.
- Ніколаєнко С. М. Узагальнюючі підходи до визначення категорії «кластерів». Нові ідеї в харчовій науці – нові продукти харчової промисловості : Міжнар. наук. конф., присвячена 130-річчю Національного університету харчових технологій, 13-17 жовтня 2014 р. Київ : НУХТ, 2014. С. 807.
- Ніколаєнко С. М. Характеристика стану підприємств молочної промисловості. Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку підприємств харчової промисловості : ІІ Всеукраїнська наук.-практ. конф., 16-17 квітня 2015 р. Київ : НУХТ, 2015. С. 25–27.
- Чернелєвський Л. М., Ніколаєнко С. М. Розвиток кластерів у країнах з перехідною економікою. Новітні технології, обладнання, безпека та якість харчових продуктів: сьогодення та перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2010 р. Київ : НУХТ, 2010. Ч. 2. С. 87.

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чернелевський Леонід Миколайович
2. Leonid C. Chernelevskiy

Кваліфікація: к. е. н., професор, 08.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Валентина Миколаївна
2. Valentyna M. Marchenko

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4756-3703

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, буд. 37, Київ, 03056, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гришина Наталія Володимирівна
2. Natalia V. Grishina

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1768-750X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Код за ЄДРПОУ: 02066753

Місцезнаходження: проспект Героїв України, буд. 9, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Петухова Ольга Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Петухова Ольга Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Тур О.В.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна